

© Consiliul European/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012. Această traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului European (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul prezentului document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Notă informativă privind jurisprudența Curții nr. 96

Aprilie 2007

Evans c. Regatul Unit [GC] - 6339/05

Hotărârea din 10.4.2007 [Marea Cameră]

Articolul 8

Articolul 8-1

Respectarea vieții private

Obligația obținerii consimțământului tatălui pentru a păstrarea și implantarea ovulelor fecundate: *neviolare*

În fapt: În iulie 2000, doamna Evans și partenerul său, J., au început un tratament contra infertilității. În octombrie 2000, în timpul unei vizite la clinică, s-a descoperit că reclamanta avea tumori pre-canceroase la ovare. Înainte de ovariectomia programată, i s-a propus să i se preleveze câteva ovule în vederea unui tratament prin fertilizare *in vitro* (FIV). În timpul consultației medicale, li s-a explicat, doamnei Evans și domnului J., că trebuie să semneze un formular prin care fiecare să-și exprime acordul pentru tratamentul în cauză, și că, în conformitate cu Legea din 1990 privind Fertilizarea Umană și Embriologie (*Human Fertilisation and Embryology Act 1990*, de aici înainte denumită „Legea din 1990”), fiecare dintre ei puteau să-și retragă consimțământul, în orice moment, înainte ca embrionii să fi fost implantați în uterul doamnei Evans. Aceasta și-a pus întrebarea dacă nu se puteau explora și alte modalități de fertilizare a ultimelor sale ovule, în eventualitatea ruperii relației sale cu J. Acesta a asigurat-o că o asemenea ruptură nu se va produce. În noiembrie 2001, cuplul a mers la clinică pentru tratament, unde au fost creați și puși la păstrare șase embrioni. Două săptămâni mai târziu, doamnei Evans i-au fost extirpate ovarele. Ea a fost informată că va trebui să aștepte doi ani înainte de a purcede la implantarea embrionilor în uter. În mai 2002, relația dintre reclamantă și J. s-a destrămat. Conformându-se Legii din 1990, acesta din urmă a informat clinica despre faptul că nu mai consimțea la utilizarea embrionilor de către dna Evans, și nici la păstrarea acestora în continuare. Reclamanta a introdus o acțiune în fața *Înaltei Curți* prin care solicita, printre altele, obligarea lui J. de a-și menține consimțământul dat. Cererea i-a fost respinsă în octombrie 2003, *Înalta Curte* considerând că J. a fost de bună-credință, pentru că prin începerea tratamentului credea că relația sa cu reclamanta urma să dureze. În octombrie 2004, Curtea de Apel menținea decizia *Înaltei Curți*. Decizia Curții de Apel este irevocabilă. Reclamanta s-a plâns că dreptul intern îi permitea fostului partener să-și revoce în mod eficient consimțământul dat pentru conservarea și utilizarea embrionilor, ceea

ce o împiedica să aibă un copil cu care ar fi avut o legătură genetică.

În drept: Articolul 2 – Pentru motivele expuse de Cameră, în hotărârea sa din 7 martie 2006, potrivit căreia punctul de plecare al dreptului la viață relevă de o marjă de apreciere recunoscută statelor (Nota informativă nr. 84), Înalta Cameră consideră că embrionii creați de reclamantă și J. nu pot beneficia de dreptul la viață.

Concluzie: neviolare (unanimitate).

Articolul 8 – *Natura drepturilor:* noțiunea de „viață privată” include dreptul la respectarea deciziilor de a deveni, sau nu, părinte. În același timp, reclamanta nu invocă faptul că s-ar găsi împiedicată de a deveni mamă, în sens social, juridic, și chiar fizic, nici legea și nici practica internă neîmpiedicând-o de a adopta un copil sau de a da naștere unui copil conceput *in vitro*, cu gameți de la un donator. Reclamanta s-a plâns, în mod special, de faptul că dispozițiile Legii din 1990 privind consimțământul a împiedicat-o să utilizeze embrionii creați în comun de către ea și J. și, prin urmare, având în vedere situația sa personală, să aibă un copil de care să fie legată genetic. Această întrebare restrânsă, care se referă la dreptul de a respecta decizia de a deveni părinte, în sensul genetic al termenului, intră, de asemenea, sub incidența articolului 8. Dilema din centrul acestei cauze constă în coexistența a două drepturi aflate în conflict, apărute în mod egal prin prevederile articolului 8: cel al reclamantei și cel al lui J. În plus, interesul fiecăruia este total incompatibil cu al celuilalt, dat fiind că dacă reclamanta este autorizată să primească embrionii, J. ar fi obligat să devină tată, și că dacă refuzul sau revocarea consimțământului de către J. ar fi confirmate, reclamanta s-ar vedea privată de posibilitatea de a deveni mamă, în sensul genetic al termenului. În condițiile dificile ale cauzei, indiferent de soluția adoptată de către autoritățile naționale, interesul uneia sau alteia din părțile participante la tratamentul FIV ar fi în întregime lezat. Legislația urmărește, de asemenea, o serie de interese generale mai largi, deoarece, de exemplu, protejează principiul supremației consimțământului și tinde să promoveze claritatea și certitudinea juridică.

Obligație pozitivă sau ingerință: Este necesar să se examineze cauza în ceea ce privește obligațiile pozitive, întrebarea principală fiind aceea de a ști dacă aplicarea dispozițiilor legislative incriminate a lezat echilibrul echitabil dintre interesul public și cel privat aflate în concurență în cauza examinată. În această privință, Înalta Cameră este de acord cu concluziile instanțelor naționale în temeiul cărora J. nu consimțise niciodată ca embrionii creați de cuplu să fie utilizați numai de către reclamantă, singură.

Marja de apreciere: Problemele ridicate de această cauză sunt, în mod clar, de o natură morală și etică delicată. În plus, nu există o abordare unitară europeană în acest domeniu. Unele state au adoptat legi sau regulamente care să reglementeze utilizarea tratamentului FIV, în timp ce altele se bazează, în materie, pe practica și directivele medicale. Marea Britanie nu este cu siguranță singurul stat care permite conservarea embrionilor și autorizează donatorilor de gameți de a reveni în mod liber și eficient asupra consimțământului dat, atâta timp cât embrionul nu a fost implantat, dar în alte părți din Europa se mai regăsesc și alte reguli și practici. Nu putem spune că există un consens cu privire la întrebarea începând cu care moment al tratamentului de FIV, consimțământul donatorilor de gameți ar trebui să fie considerat irevocabil. Reclamanta susține că, având în vedere amploarea mai mare a investițiilor sale fizice și emoționale în timpul tratamentului de FIV și sterilitatea sa ulterioară, drepturile sale în temeiul articolului 8 trebuie să primeze asupra drepturilor lui J, dar Curtea pare să considere că nici la acest punct nu există un consens clar. În concluzie, dat fiind că utilizarea tratamentului de FIV dă naștere la chestiuni morale și etice sensibile, care se înscriu într-un context de dezvoltare rapidă a științei și a medicinei și că problemele ridicate în cauză se referă la domenii în care nu există o unitate de vederi între statele membre, ar trebui să se acorde

statului pârât o marjă largă de apreciere. Această marjă de apreciere trebuie, în principiu, să se aplice atât la evaluarea deciziei statului, dacă să adopte sau nu o lege care să reglementeze utilizarea tratamentului de FIV, cât și, atunci când este cazul, la normele detaliate stabilite de acesta pentru respectarea unui echilibru între interesele publice și private aflate în conflict.

Respect: Rămâne să se stabilească dacă, în circumstanțele specifice ale cauzei, aplicarea unei legi de autorizare a lui J. de revocare efectivă sau de refuz al consimțământului la implantarea în uterul reclamantei a embrionilor dezvoltați în comun de către ambii membri ai cuplului a asigurat un echilibru corect între interesele concurente în joc. Faptul că astăzi este posibil din punct de vedere tehnic de a conserva embrionii umani în stare congelată are drept consecință că există acum o diferență esențială între fertilizarea *in vitro* și fertilizare prin act sexual, și anume posibilitatea unei perioade de timp, care poate fi importantă, între crearea embrionilor și implantarea lor în uter. Prin urmare, este legitim - și de dorit - ca un stat să pună în aplicare un cadru juridic care să țină seama de posibilitatea de a amâna transferul de embrioni. Este la latitudinea fiecărui stat să decidă cu privire la principiile și politicile ce se aplică în acest domeniu sensibil. Legea din 1990 a fost adoptată după o examinare extrem de detaliată a implicațiilor sociale, a avansurilor etice și juridice în fertilizarea umană și embriologie și este rezultatul unei game largi de gândire, consultare și dezbateră. În conformitate cu acest text, toate clinicile care oferă tratamentul FIV au obligația legală de a explica dispozițiile privind consimțământul persoanelor care efectuează un astfel de tratament și de a obține acordul scris al acestora. Această cerință a fost îndeplinită în cauză și de către reclamantă și de către J., amândoi semnând formularele de consimțământ prevăzute de lege. Cu toate acestea, legea permitea, de asemenea, donatorilor de gameți, retragerea în orice moment a consimțământului lor, atâta timp cât nu se procedase la implantarea embrionilor. În cazul în care, din cauza urgenței referitoare la starea sa de sănătate, reclamanta trebuia să se decidă rapid și într-o stare de anxietate extremă, ea era totuși în cunoștință de cauză atunci când și-a dat acordul ca toate ovulele sale să fie fertilizate cu sperma lui J., că nu va mai avea altele, că embrionii nu vor putea fi implantați decât după ceva timp, că trebuia mai întâi să-și termine tratamentul de cancer, și că, în temeiul legii, J. își putea retrage în orice moment consimțământul său la implantare. În situația în care reclamanta critică dispozițiile de drept intern referitoare la consimțământ, în măsura în care de la acestea nu se poate deroga, Curtea constată că natura absolută a legii nu este, în sine, în mod necesar incompatibilă cu articolul 8. Decizia legiuitorului de a adopta dispoziții care să nu permită nici o excepție, astfel încât oricine furnizează gameți pentru tratamentul FIV să poată fi sigur că aceștia nu pot fi utilizați fără consimțământul său, derivă din dorința de a sublinia respectul pentru demnitatea umană și liberul arbitru, ca și dorința de a găsi un echilibru corect între părți la tratamentul FIV. Dincolo de principiul implicat, natura absolută a regulii în cauză este destinată să promoveze securitatea juridică și a evita problemele de arbitrarie și incoerență inerente în asigurarea echilibrului, de la caz la caz, la ceea ce instanțele au descris drept „interese perfect incomensurabile”. Interesele generale urmărite de lege sunt legitime și în conformitate cu articolul 8. Având în vedere cele de mai sus, inclusiv lipsa unui consens european asupra chestiunii, Curtea consideră că nu există niciun motiv pentru a da o mai mare greutate dreptului reclamantei în respectarea alegerii sale de a deveni mamă, în sensul genetic al termenului, decât celui a lui J., de respectarea dorinței sale de a nu avea un copil biologic cu ea.

Concluzie: neviolare (treisprezece voturi contra patru).

Articolul 14 – Curtea nu consideră necesar să se pronunțe cu privire la problema dacă reclamanta se poate plânde de o diferență de tratament în raport cu o altă femeie, aflată într-o situație similară cu a ei. Motivele care au condus Curtea la concluzia neviolării articolului 8 sunt, de asemenea, o justificare obiectivă și rezonabilă în sensul articolului 14.

Concluzie: neviolare (treisprezece voturi contra patru).

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Redactat de Grefă, prezentul rezumat nu obligă Curtea.

Click aici pentru a accesa [Notele de informare privind jurisprudența](#)

© **Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012**

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Această traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Poate fi reproducă în scop necomercial, cu condiția ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior la Fondul fiduciar pentru drepturile omului. Dacă intenționați să utilizați vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați publishing@echr.coe.int.

© **Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2012**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012**

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.